

Bevarandeplan för Natura 2000-området *SE0530208 Orraholmen*

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000 - områden bygger på krav som finns i EU:s fågeldirektiv och art- och habitat-direktiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livs-miljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EU:s fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitat- direktivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000- område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och natur- typer, och behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska under- lätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontaktar Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t ex skydds- beslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillstånds- plikt som gäller inom Natura 2000.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har till kommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Vid förvaltning och tillståndsprövning utgår man ifrån i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på ”kartverktyget skyddad natur”. I kartverktyget söker du upp aktuellt område och klickar på namnet för mer information.

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Maria Johansson

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0530208 Orraholmen

Kommun: Herrljunga

Områdets totala areal: 5,1 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2016-12-09

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2016-12-21

Markägarförhållanden:

Ägs av kommunen.

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 2004-04-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

4030 - Torra hedar

6270 - Silikatgräsmarker

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden:

Det främsta syftet är att bevara den hedartade betesmarken som här är klassad som 4030 torra hedar och 6270 silikatgräsmarker.

Motivering:

Området utgör ett fint exempel på hed och hyser flera typiska arter. Både 4030 torra hedar och 6270 silikatgräsmarker har ogynnsamt bevarandetillstånd på biogeografisk nivå och detta område är en viktigt bidrag till Natura 2000- nätverket.

Prioriterade åtgärder:

Årligt bete. Området bör omfattas av åtagandeplan för betesmarker och slåtterängar med särskild

skötsel eller av ett skötselavtal.

Beskrivning av området

Orraholmen ingår i ett värdefullt odlingslandskap vid Stenunga. Området är utpekat som en ängs- och hagmark av nationellt intresse. Vattendraget Nossan rinner genom området och delar det i två delar. Den västra delen av Orraholmen är en artrik, flack betesmark, vilken är en rest av ett större hedlandskap. Denna del är klassad som 4030 torra hedar och 6270 silikatgräsmarker. En liten del i norr är klassad som utvecklingsmark till 4030 torra hedar. Den delen kommer inom en snar framtid ha naturtypsstatus och är viktig för att upprätthålla gynnsamt bevarandetillstånd.

Exempel på arter som finns i delområdet är mosippa som är rödlistad som starkt hotad enligt rödlistan 2015 och slåttergubbe och fjärilen slåttergubbemal som båda är rödlistade som sårbara enligt rödlistan 2015. Andra arter som förekommer i delområdet är t.ex. slåtterfibbla, kattfot, backsippa, svinrot, jungfrulin och stagg. Den del som ligger öster om Nossan är restaurerad och består av ett trädbevuxet torrare parti som är utvecklingsmark till 6270 silikatgräsmarker eller någon annan gräsmarkstyp samt en fuktäng som är utvecklingsmark till 6410 fuktängar. Dessa delar kommer att inom en snar framtid uppnå naturtypsklass. Hela området är välbetat.

Vad kan påverka negativt

Området skulle påverkas negativt av:

- Ohävd och igenväxning med buskar och träd.
- Felaktig skötsel, utebliven och/eller otillräcklig hävd. Svagt betestryck kan utgöra ett hot med igenväxning som följd. För tidigt betespåsläpp eller året-runt-bete kan bl.a. ge trampskador.
- Tillskottsutfodring ger indirekt en näringstillförsel till marken och missgynnar den konkurrenssvaga floran.
- Användning av avmaskningsmedel som innehåller avermectin är negativ för den dynglevande insektsfaunan och bör därför endast användas vid behov.
- Gödsling, kalkning och användning av bekämpningsmedel i eller i nära anslutning till området.
- Introduktion av främmande arter. Insådd av vallväxter.
- Upplag och deponier, bl.a. deponering av halmbalar.
- Ändrad markanvändning i eller i anslutning till objektet, t.ex. skogsplantering eller uppodling.
- Markexploatering t.ex. grävning, schaktning, täktverksamhet och andra ingrepp som kan skada markvegetationen.
- Åtgärder som skulle förändra områdets hydrologi t.ex. dikning.

Bevarandeåtgärder

Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken).

En stor del av området omfattas av strandskyddsbestämmelser. Området bör omfattas av åtagandeplan för betesmarker och slåtterängar med särskild skötsel eller av ett skötselavtal. Hela området betas och är välskött. För gynnsamt bevarandetillstånd krävs att marken även i framtiden sköts med årligt bete. Sly röjs vid behov. Bränning behövs för att t.ex. gynna mosippa och backsippa. Det kan vara lämpligt är att bränna området växelvis så att halva ljungheden bränns vart tredje år. Fuktängen behöver skötas med årlig slåtter alternativt årligt bete med betesputsning.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

4030 - Torra hedar

Areal: 1,9 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Större delen av den västra delen av Orraholmen utgörs av den här naturtypen. Marken utgörs av en torr mark med enbuskar och enstaka tall. Den är välbetad och artrik. Här finns många arter som är typiska för naturtypen som t.ex. slättergubbe, kattfot, stagg, ängsvädd, pillerstarr och backsippa. En yta i norr är klassad som utvecklingsmark till 4030 och denna kommer snart hålla naturtypsstatus.

Generellt sett utgörs naturtypen av torra till friska, hävdpräglade hedar på silikatrika podsoltjordar (ej sandfält) nedanför trädgränsen. Naturtypen har utvecklats genom lång beteskontinuitet, ofta i kombination med återkommande bränningar. Kronträckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär är 0 - 30%. Hävdgynnade arter finns.

Naturtypen är känslig för igenväxning, ökad beskuggning, uppluckrad grässvål samt konkurrens från ohävsarter och främmande arter. Naturtypen är även känslig för fragmentering och för minskade populationer av karaktäristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen av torra hedar (4030) ska vara minst 1,9 hektar. Regelbunden hävd genom bete ska prägla området. I återkommande intervaller ska även brand (naturvårdsbränning) påverka naturtypen. Naturliga störningsprocesser i form av tramp och periodisk torkstress, ska förekomma. Ingen skadlig ansamling av förna ska finnas i området efter vegetationsperiodens slut. Naturtypen ska ha en ostörd hydrologi. Krontäckningen av träd och buskar ska vara liten. Igenväxningsvegetation, varken vedartad eller örtartad, ska förekomma mer än i begränsad utsträckning. Näringsstatusen ska vara naturlig. Ingen antropogen näringstillförsel, inklusive tillskottsutfodring av betesdjur eller sambete med vall, ska förekomma. Det ska finnas födoresurser såsom pollen- och nektarresurser för fjärilar, bin och andra insekter. Typiska och karaktäristiska arter samt andra naturligt förekommande arter ska föryngra sig. För naturtypen främmande arter ska inte förekomma. Igenväxningsvegetation som tex sly ska inte förekomma. Kärlväxter som är typiska för naturtypen ska förekomma allmänt- rikligt.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är gynnsamt.

6270 - Silikatgräsmarker

Areal: 0,72 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

På Orraholmen finns den här naturtypen på en liten del i mitten av betesmarken i den västra delen av området. Här finns typiska kärlväxtarter som t.ex. liten blåklocka, pillerstarr, slåttergubbe, ängsvädd, svinrot, jungfrulin och hirsstarr.

Generellt sett utgörs naturtypen av artrika, hävdpräglade gräsmarker nedanför trädgränsen på torra till friska, silikatrika jordar. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0 - 30%. Silikatgräsmarker är den vanligaste betesmarkstypen i Sverige och har vanligen en örtrik markvegetation. Örtrikedomen gör dem viktiga för många insekter, inte minst fjärilar och bin. Naturtypen kan uppträda i olika skepnader beroende på bland annat fuktighet och klimat.

Naturtypen är känslig för igenväxning, ökad beskuggning, uppluckrad grässvål samt konkurrens från ohävsarter och främmande arter. Naturtypen är även känslig för förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och för minskade populationer av karaktäristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen av silikatgräsmarker (6270) ska vara minst 0,7 hektar. Regelbundet bete ska påverka området. Ingen skadlig ansamling av förna (t.ex. fjolårsgräs) ska finnas i området efter vegetationsperiodens slut. Naturtypen ska ha en ostörd hydrologi och näringsstatusen i marken ska vara naturlig. Ingen antropogen näringstillförsel, inklusive tillskottsutfodring av betesdjur eller sambete med vall, ska förekomma. Typiska och karaktäristiska arter samt andra naturligt förekommande arter ska föryngra sig. Igenväxningsvegetation som tex sly ska inte förekomma. För naturtypen främmande arter ska inte förekomma. Kärlväxtarter som är typiska för naturtypen ska förekomma allmänt-rikligt.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är gynnsamt.

Dokumentation

Artportalen. ArtDatabanken SLU. www.artportalen.se. Uttag 2016-07.

Jordbruksverket. Ängs- och betesmarksinventeringen 2002-2004. Objekt rapporter (opubl.).

Länsstyrelsen i Älvsborgs län. 1990:2. Andersson, L. 1983. Lövskogar i Herrljunga kommun.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län. 1988:7. Elvingsson, P. Ängar och hagar i Herrljunga.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län. 1994. Värdefulla odlingslandskap i Älvsborgs län. 1994:5.

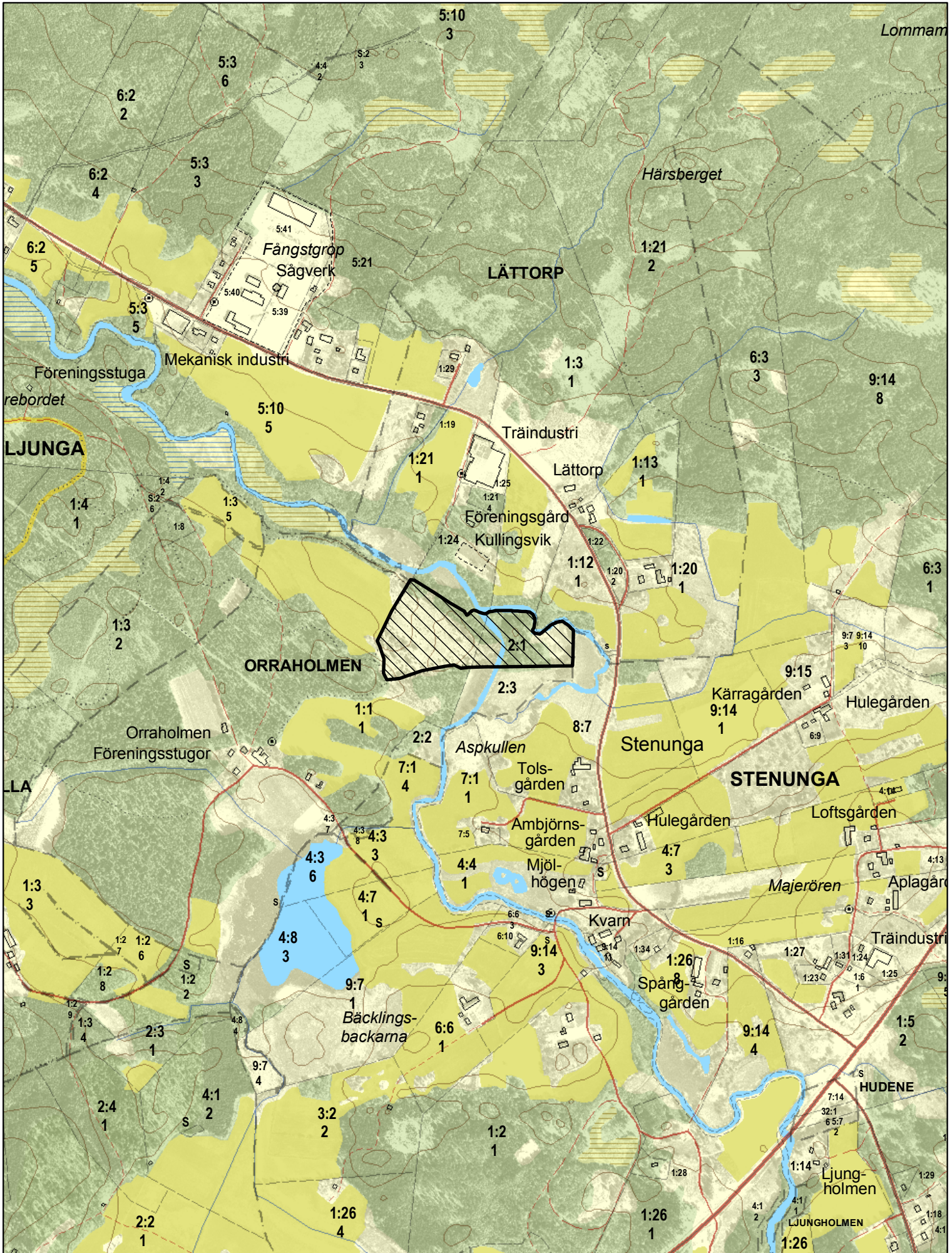
Åtgärdsplan.

Naturvårdsverket. Art- och naturtypsvisa vägledning. www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Natura-2000/. 2016-07.

Bilagor

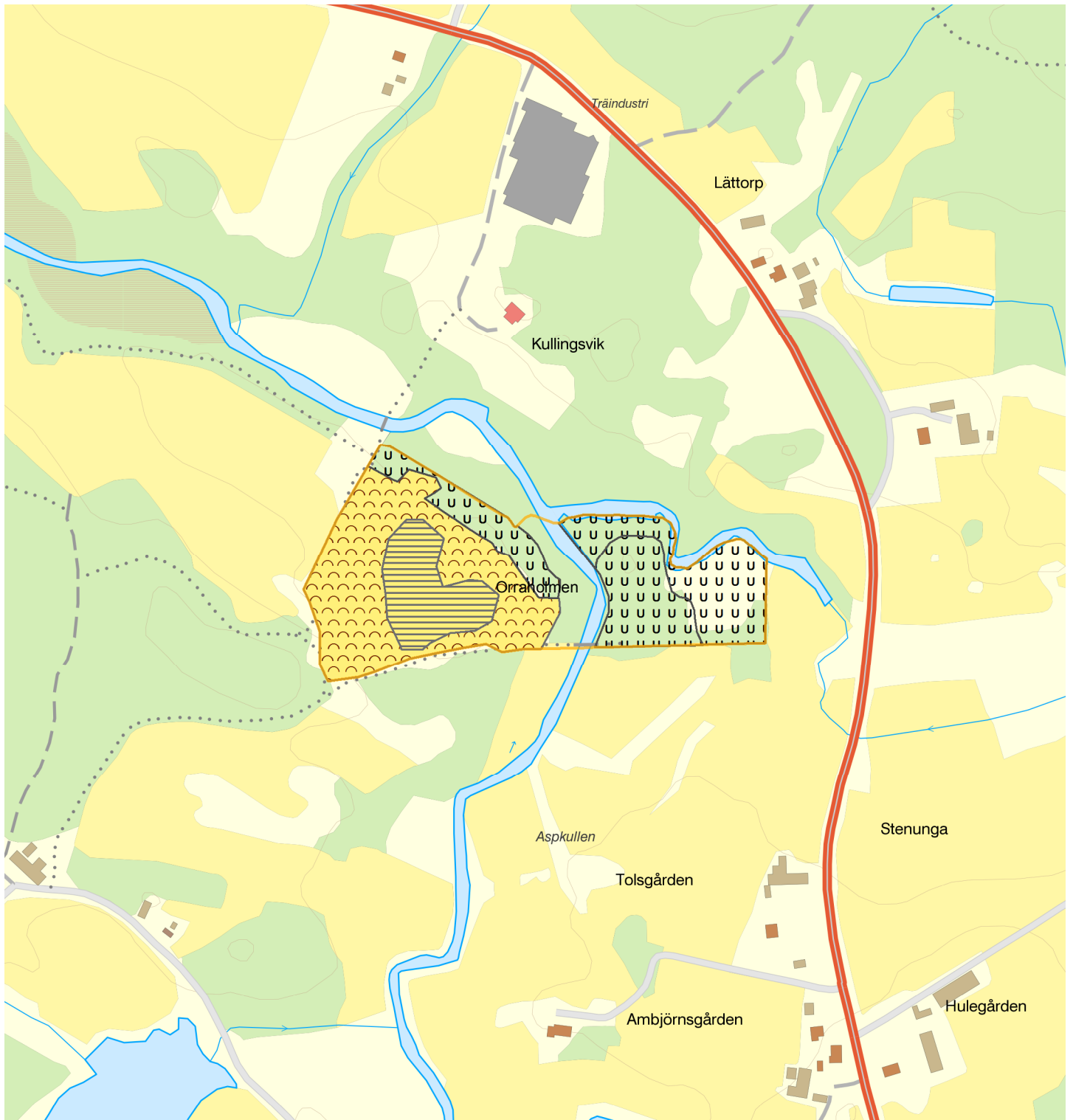
Bilaga 1. Natura 2000-områdets avgränsning

Bilaga 2. Naturtypskarta

0 125 250 500 Meters

Map scale 1:10 000. Original printed 2009-01-30. Copyright Lantmäteriet 2009, dnr 106-2004/188-O.

Natura 2000-naturtypskarta, SE0530208 Orraholmen, Herrljunga kommun

- Natura 2000 Habitatdirektivet
- 6270 - Silikatgräsmarker
- Utvecklingsmark, icke Natura-naturtyp
- 4030 - Torra hedar

Utvecklingsmarken har inte naturtypsstatus ännu men kommer att få det inom en snar framtid.
Den är viktig att bevara för att upprätthålla gynnsamt bevarandetilstånd i området.